

Bente Clods roman om Emily Dickinson: Lidenskaben koger under overfladen

Bente Clods tidligere oversættelsesarbejde med Emily Dickinson har bragt hende meget tæt på forfatteren. "Jeg hele tiden måtte minde mig selv om, at det var en roman og ikke Dickinsons personlige journaler, jeg sad med", skriver Lone Kuhlmann i anmeldelsen. Foto: Wiki Commons

Lone Kuhlmann

27.04.2024

KULTUR // BOGANMELDELSE – Bente Clod skriver medrivende og forførende roman om den amerikanske digter Emily Dickinson.

Emily Dickinson: Skrift og drift

Forfatter: Bente Clod

Forlag: **Gladiator**

Emily Dickinson er en af de mest sagnomspundne amerikanske digtere.

Hendes meget personlige, ofte nærmest aforistiske digte vandt ikke megen genklang i tiden, hvor damedigte helst skulle rime hjerte på smerte. Hun havde få trofaste beundrere blandt familie og venner, som hun også skrev digte om og til, men kun syv digte blev offentliggjort i hendes levetid. I dag har hun en kæmpe fanskare og læses over hele verden. Selv i Danmark findes et Emily Dickinson selskab.

Hun levede et udefra set ret begivenhedsløst liv i sit barndomshjem i den lille by Amherst i Massachusetts i 1830-1886, men i Bente Clods medrivende roman, *Emily Dickinson: Skrift og drift* bliver vi taget med ind i Emilys stormende følelsesliv, der, ja netop ved skrift og drift, får langt mere udadvendte liv til at blegne ved sin intensitet.

Emily Dickinson nærmest genopstår

Der er skrevet endeløse analyser, afhandlinger, biografier og lavet film og tv-serier om Dickinson. Jeg ved ikke, om der er skrevet romaner før, men Clod har bl.a. ved hjælp af digtene og breve indlevet sig i digterens liv, så jeg hele tiden måtte minde mig selv om, at det var en roman og ikke Dickinsons personlige journaler, jeg sad med. Bente Clod har tidligere oversat og udgivet et udvalg af Dickinsons digte i bogen *På min vulkan*, og det præger teksten formidabelt.

“Det er slående, hvor megen lidenskab, der ligger gemt under overfladen i de formelle velordnede liv i 1800-tallet

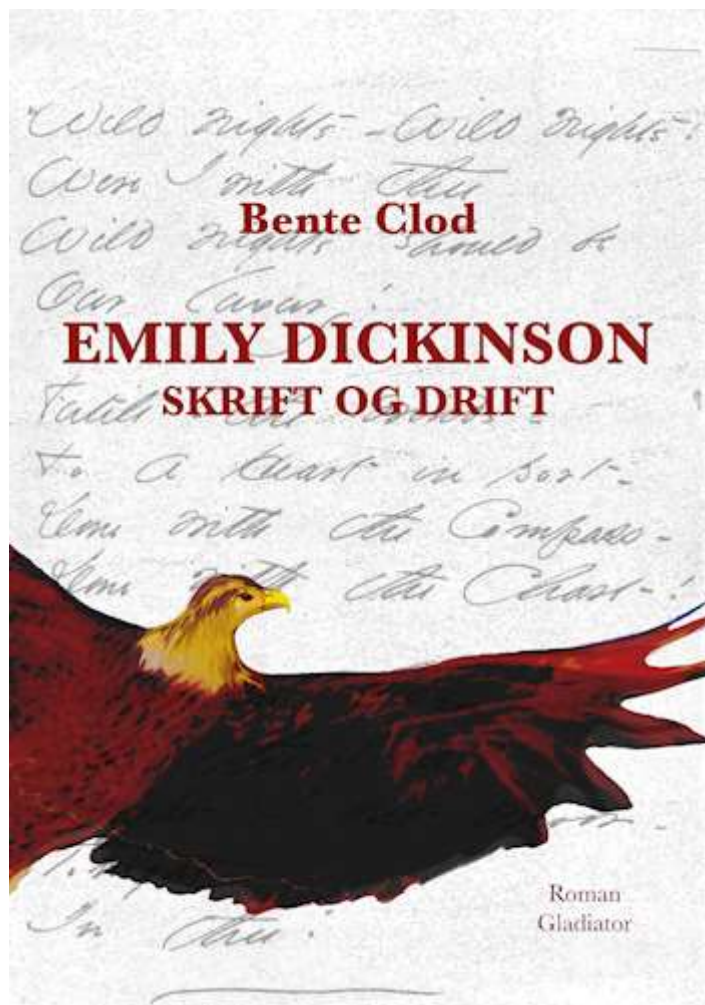
Helt fra starten får vi et af Dickinsons mest berømte citater: ”En såret hjort springer højest.” Clod lægger ordene i munden på farens skytte, da Emily bemærker, at den hjort, der slap væk, ikke sprang så højt som den, han ramte. Skytten mener, at det høje spring måske skyldes dødens ekstase. Da jeg læste Dickinson som ung, blev det som regel udlagt som et tegn på, at modgang og sår i livet kan give en styrke, man ikke vidste, at man havde. Men det er ikke noget tilfælde, at Clod nævner ekstase. For ekstasen er altid nær i Emilys liv.

Det er slående, hvor megen lidenskab, der ligger gemt under overfladen i de formelle velordnede liv i 1800-tallet. Kvinderne henvender sig til hinanden og til mænd med ord og vendinger, vi i dag vil vige tilbage fra i rædsel. De *hengiver* sig. De blotter sig på en måde, de færreste ville turde eller overhovedet overveje i dag. Overspændt ville vi sikkert kalde det.

Får alligevel lov til at digte

Kristendommen fylder meget, og det højeste, man kan opnå, er at se lyset og omvende sig helt og fuldt til gud. Men Emily ser ikke lyset i kirken og vil ikke hykle, at hun gør. Allerede som barn beslutter hun, at hun ikke længere vil komme i kirken, og det viser et imponerende frisind hos hendes far, at hun får lov til at finde frelsen i naturen og i sine digte i stedet for i kirken.

Men hun er bibelstærk og nærer livet igennem interesse for intellektuelle præster, som hun korresponderer med og sender digte til og ikke er fri for at sværme for.

Faren er den altdominerende patriark, moren bøjer sig for ham i alt. Han er en respekteret mand i byen og i staten, med en stor og indflydelsesrig omgangskreds. Han går ikke ind for intellektuelle kvinder, men selv om han ikke ligefrem støtter sin datters lyrik, forbyder han hende heller ikke at skrive, og er stolt de få gange, hun kommer på tryk. Frem for alt forhindrer han hende ikke adgang til papir, og hun får en for tiden udmærket skoleundervisning.

Emily præsenterer ham fra bogens begyndelse: ”Min far er konge af Amherst. Han ejer byens bedste heste, de fleste kornmarker, det største advokatkontor. Han er politimester, brandmajor, formand for byrådet ...” – og sådan bliver det ved. Det er bedstefaren, der har grundlagt det berømte Amherst College, og det spiller en stor rolle i familiens liv. Ikke mindst selvfølgelig fordi den akademiske stab og deres lærde hustruer højner niveauet for konversationen i byens selskabsliv.

Mænd gifter man sig med. Kvinder – de er lidenskaben

Citat fra bogen

De er byens fine familie, og det må være det puritanske livssyn, der er årsag til, at familien kun har en hushjælp. Emily og hendes søster Vinnie er bundet til huset af mange pligter ligesom moren, mens den elskede bror Austin naturligvis går fri. Emily er bitter. Han skal ikke gå med forklæde og skrubbe lagner, han vil aldrig oplever en blodstyrtning mellem sine ben, men kan diskutere filosofi og jura med sine venner og danse med pigerne. Austin forstår hendes vrede. ”En kvindes liv er slet ikke let. I har meget at slås med, som vi mænd ikke behøver at tænke på.”

Forelskelse og lidenskab

Både Emily og Austin er forelskede i den smukke og begavede Sue. Sue beundrer Emilys digte og gengælder hendes følelser, men vælger alligevel det sikre og gifter sig med Austin. Parret lever og stifter familie lige ved siden af familiehjemmet, og spændingerne mellem dødeligt sårede Emily og svigerinden ligger som et tæt væv af sorg og svigt hele vejen gennem romanen.

Emily oplever endnu en stor kærlighed til Kate, der som Sue elsker og beundrer hende – og svigter hende. Dobbeltsvigt fordi Sue og Kate også har haft et forhold, og Sue har vist Kate kærlighedsbreve fra Emily. Kate siger undskyldende: ”Mænd gifter man sig med. Kvinder – de er lidenskaben.”

Der opstår flere hemmeligheder og flere svigt. Den kønne og livlige lillesøster Vinnie svigtes af sin kæreste, og hendes næste kæreste falder i borgerkrigen. Vinnie opsøger spiritister og falmer af sorg. Efter farens død bliver moren mere og mere syg og plejkrævende, og de to søstre er bundet til huset, for hun kan ikke være alene.

Bente Clod oversatte og udgav i 2016 udvalgte digte af Emily Dickinson i bogen *På min vulkan*. Foto: Graziella Boschetti

Emily oplever en sidste stormende kærlighed, farens ungdomsven dommer Lord, der søger trøst hos hende efter sin kones død. Han er i 60'erne, hun er 48. Han besøger hende flot i sit hvide sommersæt af hør med satinvest, hvide sko og stråhat. Han har ganske vist også en tyk mave og stikkelsbærben, men hun falder for ham alligevel, lader sig ovenikøbet overtale til at overnatte i hans hus og skriver en stribe digte til ham. Han frier til hende, men så skal hun jo forlade hjemmet, og det kan hun ikke overskue.

“De sidste år går hun kun klædt i hvidt og betragtes som byens særling, men selv er hun optaget af sine digte

Hun isolerer sig mere og mere. Forlader aldrig huset og gemmer sig til sidst oven på, hvis der kommer gæster. Hun træffer aldrig sin brors nye elskerinde, den smukke og talentfulde unge professorfrue Mavis Loomis Todd, der er kommet til byen med sin mand. Men hun hører hende synge og spille i deres stue, mens hun selv lytter med fra

sit værelse bag åben dør. Hvad Emily ikke ved, er, at Mavis efter hendes død skal være den første, der får renskrevet og formidlet hendes digte til udgivelse.

De sidste år går hun kun klædt i hvidt og betragtes som byens særling, men selv er hun optaget af sine digte.

De skal brændes, nej de skal ikke brændes. Hun samler dem, der er omkring 2000. Hun elsker sin søster, sin bror og hans børn. Men allermost elsker hun Sue, som svigtede hende for alle de år siden.

I hvert fald i denne forførende roman.

Læs også Lone Kühlmanns anmeldelse [“De glemte ords bog: Oprørske roman om ord og kvinder”](#) om Pip Williams forrygende debutroman.

1800-tallet

Emily Dickinson

erotik

kvindeliv

lidenskab

Lone Kühlmann

Lone Kühlmann er journalist og forfatter. Hun har bestredet en række tillidsposter, bl.a. som formand for TV2Danmark 1995-99.

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.